

Κατερίνα Πόθου - Ραφαηλία Στατήρη - Δανάη Τσέλιου Β'4

«Ο Αριστοτέλης με απλά λόγια»

Το 384 π.Χ. ο Φιλόσοφος Αριστοτέλης είδε το φως του ηλίου για πρώτη φορά στα Στάγειρα, μία μικρή πόλη της Χαλκιδικής. Στην παιδική του ηλικία τον περιέβαλλε ο κόσμος της ιατρικής, εφόσον ο πατέρας του ήταν γιατρός στην αυλή του Μακεδόνα βασιλιά, Αμύντα Γ', πατέρα του Φιλίππου Β'. Στα 17 του χρόνια έφτασε στην Αθήνα και επέλεξε την Ακαδημία του Πλάτωνα για τις σπουδές του, καθώς αποτελούσε το κυριότερο σημείο συνάντησης σημαντικών λογίων της εποχής. Εγκατεστημένος στη Μακεδονία, όπου παρέμεινε για 8 χρόνια, το 343 π.Χ. ανέλαβε την αγωγή του -δεκατριάχρονου τότε- Αλεξάνδρου. Πέθανε το 322 π.Χ. στη Χαλκίδα.

Έστω ότι επανέρχεται η τηλεκπαίδευση και είμαστε πλέον μαθητές της τρίτης λυκείου. Το διαγώνισμα της Έκθεσης θα πραγματοποιηθεί διαδικτυακά με κλειστά μικρόφωνα και κλειστές κάμερες. Το τετράδιο με τις σημειώσεις κείται παραδίπλα στο γραφείο και σχεδόν σιγοψιθυρίζει το τραγούδι των Σειρήνων. Το ερώτημα που προκύπτει είναι το εξής: Ενδίδεις στο σειρηνικό κάλεσμα και ανοίγεις το τετράδιο ή παραμένεις Οδυσσέας;

Η απάντηση για τον Αριστοτέλη είναι απλή: δρας σύμφωνα με τη «μεσότητα», αποφεύγοντας τα άκρα. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως αφενός δεν αντιγράφεις και αφετέρου δεν ξενυχτάς πάνω από το βιβλίο την προηγούμενη · φροντίζεις να έχεις μελετήσει επαρκώς, ώστε να ανταποκριθείς στις ανάγκες του διαγωνίσματος, δίχως να αποζητήσεις την βοήθεια του κοινού. Η πράξη αυτή αποτελεί, κατά τον φιλόσοφο, το «μέτρον», την χρυσή τομή ανάμεσα σε δύο ακρότητες, μία έλλειψη και μία υπερβολή: Η ανδρεία, λόγου χάρη, είναι το σωστό μέτρο ανάμεσα στη δειλία και στο θράσος, η γενναιοδωρία ανάμεσα στην φιλαργυρία και τη σπατάλη. Εάν, λοιπόν, επιχειρούμε να δρούμε πάντα σύμφωνα με τη μεσότητα, μπορούμε να λογιζόμαστε ως ηθικοί άνθρωποι και νομοτελειακά, ευτυχισμένοι. Πώς όμως αγγίζει κανείς την ευτυχία;

Φιλόσοφοι και ψυχολόγοι του 21^{ου} αιώνα διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους, πως δεν υπάρχει ευτυχισμένη ζωή, αλλά ευτυχισμένες στιγμές. Ο Αριστοτέλης, ωστόσο, καταρρίπτει την εν λόγω θεωρία πρεσβεύοντας, πως η ευτυχία είναι μία μόνιμη κατάσταση της ψυχής και όχι περιστασιακή ενέργεια. Ευτυχισμένος άνθρωπος είναι αυτός που στοχεύει στην καλλιέργεια των αρετών του, τόσο διανοητικές, όπως η ώριμη σκέψη, όσο και ηθικές, όπως η ευγένεια, η υπομονή και ο

σεβασμός. Οι αρετές αποτελούν για τον Αριστοτέλη την πεμπτουσία της ευδαιμονίας, η οποία με τη σειρά της συντελεί δυνατότητα · μία δυνατότητα που ο καθένας από εμάς μπορεί να πραγματοποιήσει και να πλησιάσει το ηθικό πρότυπο του συνετού και ενάρετου ανθρώπου.

Αντιρρησίες της φιλοσοφίας του Αριστοτέλη, και ενδεχομένως πολλοί από εμάς, θα αμφέβαλλαν για το κατά πόσο οι αρχές του της μεσότητας και της ευδαιμονίας μπορούν να έχουν αντίκρισμα στην σημερινή κοινωνία της συμφεροντολογίας και της ιδιοτέλειας. Πιστεύουμε, όμως, πώς το χάσμα μεταξύ του αριστοτελικού, αρχαιοελληνικού αγαθού βίου και του σύγχρονου δεν μπορεί να υπάρξει ποτέ αγεφύρωτο μιας και έχουν ένα κομβικό κοινό σημείο: είναι και τα δύο ανθρωποκεντρικά.